

Frode Haltli

Arne Nordheim
Complete
Accordion Works

Raoul Björkenheim
Hans-Kristian Kjos Sørensen
Norwegian Radio Orchestra
Christian Eggen

NRK

SIMAX
classics

Arne Nordheim (1931 – 2010)

1 Spur (1975) for solo accordion and orchestra 26:07

Signals (1967) for accordion, electric guitar and percussion 08:35

2 I 02:14

3 II 01:11

4 III 02:08

5 IV 01:27

6 V 01:33

7 VI 02:00

8 Dinosauros (1971) for accordion and tape 09:42

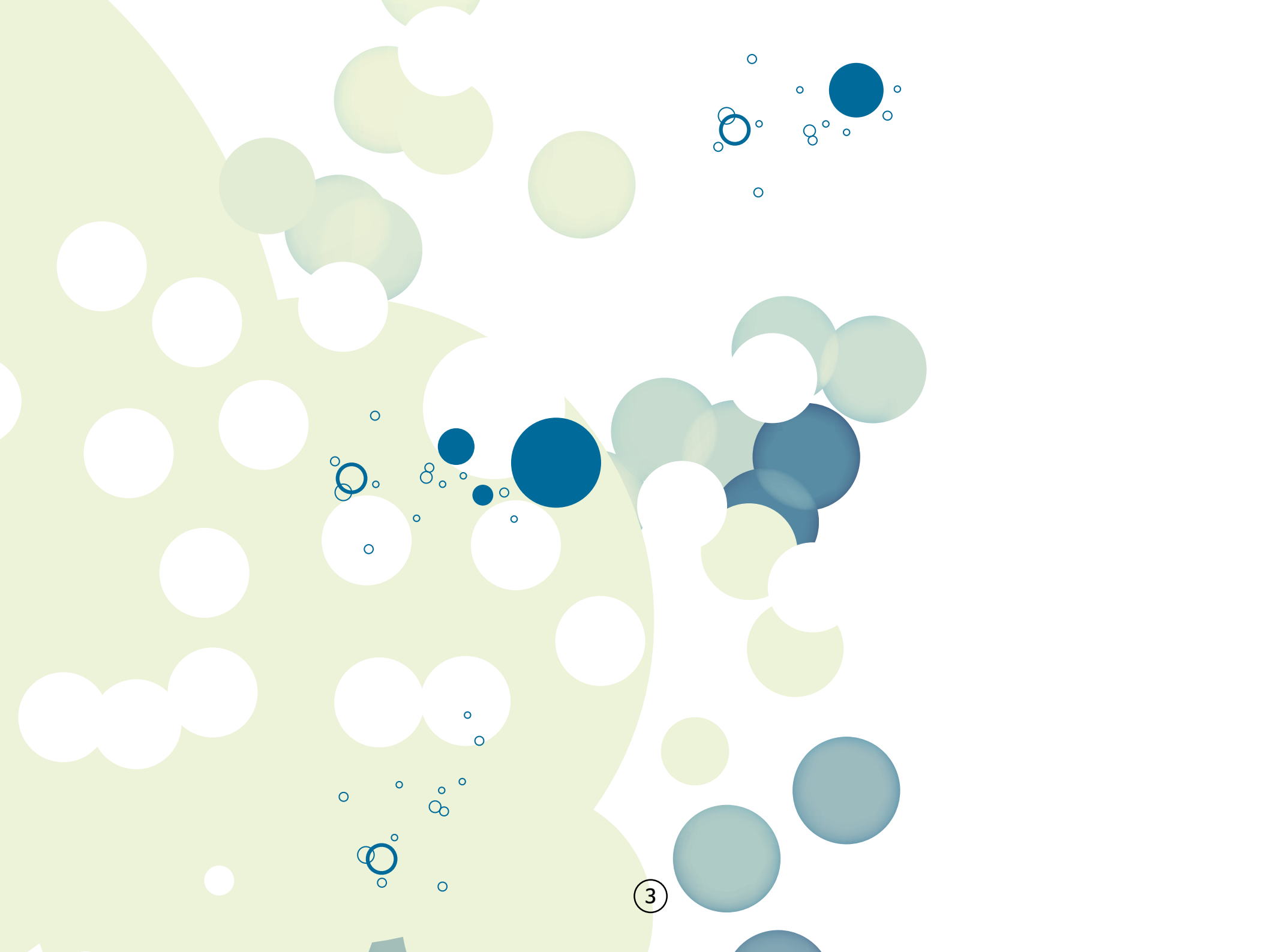
9 Flashing (1986) for solo accordion 10:46

Frode Haltli, accordion

The Norwegian Radio Orchestra · Christian Eggen, conductor (Spur)

Raoul Björkenheim, electric guitar (Signals)

Hans-Kristian Kjos Sørensen, percussion (Signals)

Arne Nordheim's works for accordion have helped revolutionise our perception of what the accordion can be. In his world, the instrument is clearly *stereophonic*, with its two, equivalent manuals. It rumbles (like a dinosaur?) in the depths, and sounds almost like a sinus tone in its high register. It can be organic, puffing and panting, yet it can emit an almost clinical, electronic sound, too. The works Nordheim wrote for accordion have become standard repertoire for the instrument, yet they have never before been compiled onto one album.

This recording is a tribute, not only to Arne Nordheim, but also to Mogens Ellegaard(1935-1995), who collaborated with Nordheim around the time when these works were written. I was fortunate enough to have studied under Mogens during what were to be the last years of his life. We can hear Mogens in the tape section of *Dinosauros*; it's a good feeling knowing that he's on this album, too!

One of the main ideas behind these recordings has been to demonstrate the vast room for interpretation that lies in Nordheim's music. For example, I have deliberately tried to interpret the solo work *Flashing* differently from the solo cadence in *Spur*, even though the musical material itself has much in common. In the official version of the solo voice in *Spur*, I think that some sections were overly rigid in relation to Nordheim's to some extent open score, and again my priority has been the wide scope for interpretation.

An excellent recording of *Signals* already exists (on an LP from 1969 that is no longer available). While we have not attempted to copy the original recording, we hope we have managed to demonstrate the same sense of joy and creative spirit as Trio Mobile did way back in the late 1960s!

Frode Haltli, Svartskog 2012.

Arne Nordheims verker for akkordeon har vært med på å revolusjonere vårt syn på hva et trekkspill kan være. I hans verden er instrumentet tydelig *stereofonisk* med sine to likeverdige manualer. Det buldrer i dybden (som en dinosaur?), og det nærmer seg lyden av en sinustone i det lyse registeret. Det kan være organisk, pustende og pesende, men også nærmest klinisk og elektronisk i klangen. Verkene Nordheim skrev for akkordeon er blitt internasjonale standardverker for instrumentet, men alle disse verkene er aldri før samlet på én og samme utgivelse.

Denne innspillingen er en hyllest til Arne Nordheim, men også til Mogens Ellegaard (1935-1995), som samarbeidet med Nordheim omkring tilblivelsen av disse verkene. Jeg var så heldig å få ta en del timer med Mogens i de siste årene før han gikk bort så altfor tidlig. Det er Mogens vi hører i tape-delen av *Dinosauros*, det er fint å vite at han er med også på dette albumet!

En av mine viktigste intensjoner med denne innspillingen var å vise hvilket stort fortolkningsmessig rom som ligger i Nordheims musikk. For eksempel så har jeg bevisst forsøkt å tolke solostykket *Flashing* annerledes enn solo-kadensen i *Spur*, selv om det musikalske materialet her har svært mye til felles. I den offisielle utgaven av solostemmen til *Spur* synes jeg enkelte partier er strammet litt for mye opp i forhold til Arne Nordheims til dels åpne partitur, igjen har jeg prioritert fortolkningsrommet.

Det finnes allerede en glimrende innspilling av Signaler (på LP fra 1969, ikke lenger tilgjengelig). Jeg har ikke forsøkt å kopiere originalinnspillingen, men håper vi oppviser noe av den samme spillegleden og oppfinnsomheten som Trio Mobile gjorde på tampen av 60-tallet!

Frode Haltli, Svartskog 2012.

"Now it's time for *DINOSAUROS!*"

I clearly remember my very first encounter with Arne Nordheim. It must have been early 1974, and Nordheim was hosting a composers' evening at Chateau Neuf at which the Philharmonic, among others, was going to play, and the composer himself was going to "draw and talk" about some of his works. At the time I was still gun-shy, so embarking on a Nordheim concert felt like a test of my manhood, so I begged and pleaded with my dad to let me go to this concert.

I remember it opening with a high, black bar stool being placed centre stage. Then a voice speaking into the microphone: "Now it's time for *DINOSAUROS!*" A relatively small, stout man dressed in black entered the stage, carrying what looked like a large black accordion. At the time my experience of the accordion was limited to a character nicknamed "Kiken", who had added colour to my favourite childhood village of Kaupanger with his renditions of musical gems from the folk dance repertoire, of which *Fagre Stryn* was the showpiece. I had also spent a few long, hot summers in Tjøme,

where I encountered the accordion-playing skills of Knut, a friend of my host family, who, at his "humble country house" on (what were for him) good summer evenings, would perform *Dansen den går ut på måke*-. (Yes, that's right - he never got further than *måke*-.)

So - wow! What I heard that evening was something else. Mogens Ellegaard played an accordion that huffed and puffed, that rumbled, that triggered my imagination, and that I believe came to be an important stimulus in my life, not least with respect to Arne Nordheim and his music. I just had to learn more about him! What did I learn? Well, approximately 38 years later I will attempt to sum up Nordheim thus:

A ROMANTIC? A MODERNIST?

A PHENOMENOLOGIST?

Arne Nordheim had his own story of how, as a young organ student in Oslo, he experienced what could almost be described as an awakening, the first time he heard Mahler's Symphony No. 2. He had to become a composer! His early works, up until 1962, can be

described as neo-classical, clearly influenced by Bartok and Hindemith, and perhaps by the Swedish The Monday Group, and Karl Birger Blomdahl (1916-1968) in particular. The orchestral work entitled *Canzona* (1961), which can probably be said to have launched Nordheim's international career, stems from this period.

A dramatic shift in direction occurred around 1962: Nordheim began to orientate towards modernism, with elements from serialism, dense, chromatic clusters of sound coming to the fore, though without Nordheim ever becoming a 'pure' serialist. His first major work during this period was *Epitaffio* (1963) for orchestra and tape, where you can clearly hear the inspiration from Pierre Boulez (e.g. *Le visage nuptial*, 1946/51), Luigi Nono (e.g. *Il canto sospeso*, 1955-56), and Krzysztof Penderecki (e.g. *Tren ofiarom Hiroszimy*, 1960). *Favola* (1965), a work for orchestra and multimedia, also stems from this period, and is one that is of particular interest for our purposes because it is the first time we encounter the accordion in Nordheim's production. In this work a couple of solitary melodic gestures were written for this instrument. Another work written during this period is *Signals* (1967), written for accordion, electric guitar and percussion, and one of Nordheim's most consistent works in terms of aesthetics, where the inspiration from serial, break/collage pieces stand out.

The jewel in the crown during this whole period is the poetic oratorio *Eco* (1967), a work that can be seen as a synthesis of Penderecki's *Dies Irae* (1967) and Nono's *Canti di vita e d'amore* (1962). It was here that Nordheim also revealed his ideas from working on electroacoustic music, which he applied to vocal/instrumental music, and which added an exciting use of metaphor to the work.

In around 1968 Nordheim entered what is referred to as his 'phenomenological period'. The expressive dimension was no longer as articulated as in his previous works; he orientated towards more purely musical and – if you like – acoustic ideas. There are traces of inspiration from composers such as Witold Lutosławski and Per Nørgård, and ideas from processes in electroacoustic music, which applies to the purely instrumental works, too. The orchestral works *Floating* (1970) and *Greening* (1973) stem from this period. And in the midst of this period we find *Dinosauros* (1971) for accordion and tape, in which Nordheim displays a playfulness and – at the same time a boldness that almost borders on the genre of the musical theatre.

Another work that stems from this period is the little-known orchestral work called *Zimbel* (1974); the reason for its relative obscurity being that Nordheim quickly withdrew it. But for our purposes this work holds great significance, because it is the material from

Zimbel that formed the basis for what would eventually become *Spur* (1975) for accordion and orchestra, which can probably be said to be Nordheim's major work for accordion. Apparently, the material was going to be used for a trombone concerto for Vinko Globokar. Traces of the trombone idea can be found in *Spur*; for example, that long, deep A tone from the accordion at the start was originally intended to be a long, deep trombone tone that was supposed to gradually 'swell' its overtones with the help of a plunger mute.

For whatever reason, Nordheim abandoned the trombone idea and turned to Mogens Ellegaard instead. Their close trial-and-error collaboration resulted in a concerto during which the listener is continually surprised by the varying extents to which the soloist is coloured by the orchestral material. In fact it came to be one of the works which I know Nordheim ranked highest.

After *Spur* we find Nordheim orientating towards more romantic ideals, of which the ballet *The Tempest* (1979) was his most successful work, and 1986 marked the beginning of what was perhaps his final period, which we can refer to as the 'mixture style' and which is clearly inspired by Olivier Messiaen's *Turangalila-Symphonie* (1948), among others. The orchestral work *Magma* (1988) is characteristic of this period.

EPILOGUE

Arne Nordheim once said to me - as a friend (I think): "In the unlikely event that you should ever find yourself writing a violin concerto, I just know it will be total crap because you are trapped in your own idiomatic prison. A tuba concerto, however, could turn out really well. But if you attempt an accordion concerto, I'll say this: It will be difficult to compete with mine: it's perfect!" I couldn't agree more.

Ole-Henrik Moe

"If I could write a work for *aquarium*?!" Arne Nordheim exclaimed.

The year is 1967, and Mogens Ellegaard (1935-1995) from Denmark is calling Nordheim to ask if he might be interested in writing for the *accordion*.

In his eagerness to have his instrument accepted by the wider musical community, he had begun using the more international term *accordion* rather than the Scandinavian terms *trekkspill*, *trekkspel*, *dragspel* or *harmonika*. The misunderstanding was quickly cleared up and Arne Nordheim was thrilled to bits: new sounds were what interested him, and the *trekkspill* - or the *accordion* - could offer precisely that. At the time, Concerts Sweden was planning a school concert series containing portraits of well-known contemporary composers, the first of which was to be of Arne Nordheim.

Mogens Ellegaard was keen to involve his good friend Ingolf Olsen, the guitarist, and they agreed to invite the percussionist Bent Lyloff.

And so it was that Trio Mobile (they formed the name from their initials) saw the light of day, comprising percussion, electric guitar and accordion. This was something of an innovation in the world of contemporary music, though the combination was one that people recognised from the dance halls. Nordheim's composition, which was entitled *Signals*, was soon ready, and the four of them set off on a tour of Sweden. As many as 56 concerts were performed in Swedish school auditoriums, with each musician describing his instrument and giving examples of easily digestible music, and Arne Nordheim talking about his music before the audience was served with his newly composed *Signals*. This was followed by a similar tour of Norway. The work and the trio attracted a huge response, both enthusiastic and indignant.

Some sections of the established music community expressed heavily elitist attitudes, revealing an obvious contempt for the popular

culture which the accordion represented. In 1957 Sten Broman, who would later achieve fame as the host of the Nordic TV music quiz programme 'Kontrapunkt', wrote that the accordion

"unfortunately lacks overtones and produces the most meagre sounds ever heard in terms of music."

Yet in the 1950s the accordionists enjoyed a popularity that was on a par with that of sports heroes. Both national and international accordion championships were held over many years - even international competitions for women!

As one of Scandinavia's foremost accordion virtuosos, Mogens Ellegaard inspired both town and country audiences with *Flight of the Bumblebee*, *Tico-Tico*, *Carnival of Venice* and many other musical gems.

In 1957 Ellegaard, then a 22-year-old Danish champion and Scandinavian superstar, headed for the USA to launch his international career. His idol was the Norwegian Toralf Tollefsen, who from his base in London had conquered large parts of the Western world; initially as a variety artist, before giving his debut concert in the Wigmore Hall, London. Ellegaard went on to enjoy a successful career, performing on TV, radio and Broadway as well as soloist engagements around the USA.

Just before leaving for the USA, Ellegaard gave a concert in Copenhagen at which the renowned composer and conductor Ole Schmidt sat in the audience. Schmidt later told Ellegaard that he liked the instrument, but not the music. "So write something better for me" retorted Ellegaard. "OK, but first you must decide whether or not you like my music," replied Schmidt.

Schmidt invited Ellegaard to his home and left him sitting in a chair listening to his music while he went off to do some errands about town. Unaccustomed as he was to Schmidt's modern musical language, Ellegaard was not enthused by what he heard, though he was intuitive enough to express enthusiasm on his host's return. So Ole Schmidt promised to write something. *Symphonic Fantasy and Allegro* for accordion and orchestra was a hit with audiences. The work has been performed hundreds of times since then, and is now part of the instrument's standard repertoire. Other prominent composers suddenly wanted to write for it, and the repertoire was continually expanded. Trio Mobile became an overwhelming success, and several composers in addition to Arne Nordheim wrote new works for the trio, among them Per Nørgård, Finn Mortensen, Torbjörn Lundquist and Poul Rovsing-Olsen.

Arne Nordheim himself came up with two new works: first *Dinosauros* for accordion and tape,

then *Spur* for accordion and orchestra, both of them works which attracted a lot of attention and which continue to be performed today. The final work from Nordheim was a solo which expanded on the cadence of *Spur* and which today is one of the most frequently performed works in the entire accordion literature.

Mogens Ellegaard was constantly on the lookout for young, promising composers, but he also had his eye on the big fish in the pond: for years he wrote Christmas cards to Vagn Holmboe, the acclaimed successor to Carl Nielsen. In addition to the usual Christmas greeting, Ellegaard always challenged Holmboe to write a work for accordion. Finally, after many years, Holmboe wrote a sonata in four movements and sent it to Ellegaard with a note informing him that he no longer needed to send him Christmas cards. But he probably kept on writing them, because a few years later he received yet another sonata from Holmboe.

In 1970 Ellegaard managed to convince the Danish music world that his instrument deserved a place in the Royal Danish Academy of Music. His reputation spread far beyond Denmark and Scandinavia, and he gradually attracted students from many other countries who wanted to learn the new repertoire and who were fascinated by his ideas. They in turn returned home and started to ask young composers to write for them and got their instrument onto the curricula of the music institutions in their respective countries.

Mogens Ellegaard spent 25 years at the Royal Danish Academy of Music before his death in 1995. He also established an accordion programme in Graz in Austria.

When the accordion has finally found its natural place inside the established music community and educational system, it is of course the result of many events and individual efforts. But the part played by Mogens Ellegaard was a decisive one, and few other musicians in Scandinavia have achieved such international distinction on behalf of their musical community as Mogens Ellegaard.

Jon Faukstad

“Nå får vi *DINOSAUROS*!”

Jeg husker godt min aller første erfaring med Arne Nordheim som akkordeon-komponist. Året må ha vært tidlig 1974, og Nordheim skulle ha en komposisjons-aften i Chateau Neuf, der blandt annet Filharmonien skulle spille, og komponisten selv skulle “tegne og fortelle” om noen av sine verker. På denne tiden var jeg fremdeles skuddredd, og så på det å våge å gå på Nordheim-konsert som en manndomsprøve. Så, jeg tryglet og ba min far om jeg kunne få gå på denne konserten. Jeg husker at konserten startet med at det ble satt fram en høy, svart barkrakk midt på scenen. Derefter sa noen i en mikrofon: “Nå får vi *DINOSAUROS*!”

Deretter kom en relativt liten, men kraftig mann, kledd i sort, bærende på noe som så ut som et stort, svart trekkspill. Min erfaring med trekkspill hadde på dette tidspunkt dreid seg om en herre med klengenavnet “Kiken”, som hadde fargelagt min barndoms yndlingsbygd Kaupanger med utvalgte gammeldansperler, der *Fagre Stryn* var paradenummeret. Dessuten

hadde jeg et par lange og varme somre på Tjøme, fått erfare trekkspill-ferdighetene til familiens venn Knut, som på sitt “ringe landsted” “Knutut”, på (for ham) gode kvelder kunne varte opp med *Dansen den går ut på måke*-. (Ja, det stemmer, han kom aldri lenger enn *måke*-.)

Nei, jøye meg! Da var dette jeg fikk høre her noe annet. Mogens Ellegaard spilte på et trekkspill som pustet og peste, som rumlet, som som satte min fantasi i sving, og som jeg nok tror var en viktig impuls i mitt liv, ikke minst i forhold til Arne Nordheim og hans musikk. Jeg måtte bare prøve å finne ut mer om ham! Hva jeg fant ut? Vel, circa 38 år senere kan jeg forsøke å oppsummere Nordheim slik:

ROMANTIKER? MODERNIST?
FENOMENOLOG?

Arne Nordheim forteller selv at han som ung orgelstudent i Oslo nærmest opplever en vekkelse når han får høre Mahlers 2. symfoni.

Det er komponist han må bli! Hans første verker, fram til 1962, kan kalles neoklassiske, der påvirkningen fra Bartok og Hindemith er merkbar, og kanskje kan man opfatte en påvirkning fra den svenske Måndagsgruppen, spesielt mye fra Karl Birger Blomdahl (1916-1968). Fra denne perioden stammer orkesterstykket *Canzona* (1961), som nok må sies å være et internasjonalt gjennombrudd for Nordheim.

Rundt 1962 skjer et brudd: Nordheim begynner å orientere seg i mer modernistisk retning, der elementer fra serialistisk brudd-estetikk, og klangflate-musikk gjør seg gjeldene. uten at Arne Nordheim noen gang blir en "ren" serialist. Det første viktige verk fra denne perioden, er *Epitaffio* (1963) for orkester og lydbånd, der man tydelig hører impulser fra Pierre Boulez (f.eks. *Le visage nuptial*, 1946/51), Luigi Nono (f.eks. *Il canto sospeso*, 1955-56), samt Krzysztof Penderecki (f.eks. *Tren ofiarom Hiroszimy*, 1960). Fra denne perioden stammer orkester-multimedia-verket *Favola* (1965), og det er et verk som er meget interessant i vår sammenheng: Det er nemlig første gang vi støter på trekkspillet i Nordheims produksjon. Et par ensomme melodislynger er skrevet for dette instrumentet i dette verket. Fra denne perioden stammer også verket *Signaler* (1967) for akkordeon, el-gitar og slagverk, et av Nordheims mest konsekvente verker m.h.t. estetikk, der inspirasjonen fra serielle, brudd/collage-stykker er påfallende.

Kronen på verket fra denne perioden er det poetiske oratorium *Eco* (1967), et verk som kan sees på som en syntese av Pendereckis *Dies Irae* (1967), og Nonos *Canti di vita e d'amore* (1962). Nordheim legger her også for dagen ideer fra sitt arbeide med elektroakustisk musikk, som han anvender på vokal/instrumental-musikk, som er med på å gi verket en meget spennende anvendelse av metaforer.

Rundt 1968 går Nordheim inn i en periode man kan kalle hans fenomenologiske. Det ekspressive er ikke så uttalt som de foregående verker, han orienterer seg mer mot mer rene musikalske, og, om en vil, akustiske ideer. Inspirasjon fra komponister som Witold Lutosławski og Per Nørgård kan spores, samt idéer fra prosesser i elektroakustisk musikk, også i rene instrumentalstykker. Orkesterstykkene *Floating* (1970) og *Greening* (1973) stammer fra denne perioden. Og midt i denne perioden finner vi verket *Dinosauros* (1971) for akkordeon og tape, der Nordheim legger for dagen en lekenhet og samtidig djervhet som nesten tangerer musikkteater-genren.

Fra denne perioden stammer også det lite påaktede orkesterstykke *Zimbel* (1974), lite påaktet mest fordi Arne Nordheim relativt raskt trakk stykket tilbake. Men det har stor betydning i vår sammenheng. Det er nemlig materiale fra *Zimbel* som danner grunnlaget for

det som skal bli *Spur* (1975) for akkordeon og orkester, som vel kan sies å være Nordheims hovedverk for akkordeon. Angivelig skulle materialet benyttes i en trombonekonsert for Vinko Globokar. (Spor av trombone-ideen kan finnes i *Spur*, f.eks. var den lange dype a-tonen i akkordeonet i starten opprinnelig tenkt å være en lang, dyp trombonetone som skulle “svelle” sine overtoner gradvis, ved hjelp av en plunger-sordin.)

Av en eller annen grunn gir Nordheim opp trombone-ideen, tar kontakt med Mogens Ellegaard, og deres nære prøve/feile-samarbeid får fram en konsert der lytteren hele tiden overraskes av de ulike grader som solisten farges av orkestermaterialet. Det ble faktisk et av de stykker jeg vet Arne Nordheim satte høyest.

Etter *Spur* opplever vi at Nordheim orienterer seg mot mer romantiske forbilder, der balletten *Stormen* (1979) blir hans store suksess, og rundt 1986 går Arne Nordheim inn i kanskje sin siste periode, som vi kan kalle “mixturstilen”, der inspirasjon fra bla. Olivier Messiaens *Turangalila-symfoni* (1948) er merkbar. Orkesterverket *Magma* (1988) er typisk for denne perioden.

EN EPILOG

Arne Nordheim sa til meg en gang, i all vennskaplighet, tror jeg: “Hvis du noengang mot formodning kommer til å skrive en fiolinkonsert, vet jeg at den kommer til å bli helt ræva, fordi du er fanget i ditt ideomatiske fengsel. En tubakonsert, derimot, kan bli riktig bra. Men, prøver du deg på en akkordeon-konsert, så vil jeg si følgende: Det blir vanskelig å konkurrere med min, den er perfekt!!!” Jeg er helt enig.

Ole-Henrik Moe

«Om jeg kan skrive et verk for akvarium?», utbryt Arne Nordheim.

Året er 1967, og det er danske Mogens Ellegaard (1935-1995) som ringjer for å spørje om han kunne tenke seg å skrive for *akkordeon*. I sin iver etter å få trekkspælet inn i det etablerte musikkliv, har han begynt å bruke den meir internasjonale nemninga akkordeon i staden for dei skandinaviske namna trekkspill, trekkspel, dragspel og harmonika. Misforståelsen blir fort oppklart og Arne Nordheim er i fyr og flamme.

Nye klanger er noko for han, og trekkspælet – eller *akkordeonet* – vil kunne by på nettopp slike. Akkurat på denne tida planlegg Sveriges Rikskonserter ein serie skulekonsertar som skal portrettere kjente samtidskomponistar, og fyrste portrettet skal vera Arne Nordheim.

Mogens Ellegaard vil gjerne ha med sin gode venn gitaristen Ingolf Olsen, og dei bli einige om å invitere med slagverkaren Bent Lylloff. Dermed er Trio Mobile (namnet er konstruert av forbokstavane til muskarane) etablert,

beståande av slagverk, el-gitar og akkordeon. Dette er ei absolutt nyskaping innanfor samtidsmusikken, men også ei besetning folk kjenner att frå danselokalet. Snart er verket *Signal* ferdig, og alle fire legg ut på turné i Sverige. Heile 56 konsertar blir det i svenske skuleauditoria, der muskarane kvar for seg fortel om instrumentet sitt og gjev eksempel på lett fordøyeleg musikk og Arne Nordheim fortel om sin musikk, før dei serverer hans nyskrevne *Signal*. Deretter blir det liknande turnear i Norge. Verket og trio

I delar av det etablerte musikklivet gjer det seg gjeldande sterkt elitistiske haldningar med framtre

«saknar tyvärr i stor utsträckning övertoner og frambringer det törftigaste ljud man känner på musikalsk område».

Men blant folk flest nyter trekkspelarane på 50-tallet popularitet på line med idrettheltar. Gjennom mange år vart det arrangert både nasjonale og internasjonale mesterskap, landskampar - ja, til og med kvinnelandskampar!- på trekkspel.

Mogens Ellegaard har som som ein av Skandinavias fremste trekkspelvirtuosar begeistra folk i bygd og by med *Humlens flukt*, *Tico-Tico*, *Karneval i Venedig* og andre bravurnummer.

I 1957 reiste 22-åringen med danmarksmesterskap og skandinavisk stjernestatus i lomma til Amerika for å byggje seg ein internasjonal karriere. Forbildet var nordmannen Toralf Tollefsen, som med London som base hadde erobra store delar den vestlege verda – fyrst som varietéartist, og deretter med eigen debutkonsert i Wigmore Hall i London.

Og karrieren gjekk strålande med engasjement på TV, radio og på Broadway-show, så vel som solistoppdrag over heile kontinentet.

Rett før avreise til Amerika spelte Mogens Ellegaard på ein konsert i København, der den kjende komponisten og dirigenten Ole Schmidt

var blant publikum. Schmidt fortalde Ellegaard at han likte instrumentet, men ikkje musikken. «Så skriv meg noko betre», svara Ellegaard. «OK, men da må du fyrst finne ut om du likar min musikk», svara Schmidt.

Ellegaard vart plassert i ein stol heime hos Ole Schmidt for å lytte medan verten var ute i byen i forskjellige ærend. Ukjent som han var med Schmidts lett moderne tonespråk syns han ikkje så mykje om det han hørde. Men han hadde intuisjon nok til å uttrykkje si begeistring da komponisten kjem tilbake. Og Ole Schmidt lova å skrive. *Symfonisk fantasi og Allegro* for trekkspel og orkester vart ein publikumssuksess. Verket er sidan blitt framført hundrevis av gonger og er i dag eitt av instrumentets standardverk.

Andre sentrale komponistar vil nå gjerne skrive, og repertoaret blir stadig utvida. Trio Mobile blir ein formidabel suksess, og utover Arne Nordheim skriv ei rekkje komponistar nye verk for besetninga, mellom dei Per Nørgård, Finn Mortensen, Torbjörn Lundquist og Poul Rovsing-Olsen.

Arne Nordheim sjølv kjem med to nye verk, fyrst *Dinosauros* for akkordeon og lydband, og deretter *Spur* for akkordeon og symfoniorkester, verk som kvar for seg vekkjer stor oppsikt og blir hyppig framført. Det siste verket frå Arne Nordheims hand blir eit soloverk, ein utbygd versjon av kadensen til

Spur, og det er i dag eitt av dei hyppigast framførte innanfor heile akkordeonlitteraturen.

Mogens Ellegaard var heile tida på utkikk etter nye lovande komponistemne, men hadde også blikk for dei store fiskane. I ein lang periode skreiv han årvisse julekort til Vagn Holmboe, som var rekna som den store arvtakaren etter Carl Nielsen. I tillegg til eit vanleg juleønskje, kom det alltid ei oppfordring til om i det kommande året å skrive eit verk for akkordeon. Og etter mange år, kom det endeleg ein sonate i fire satsar, og med eit følgeskriv om at nå var det ikkje nødvendig å skrive fleire julekort. Men truleg heldt han fram med julekorta, for få år seinare kom det enda ein sonate frå Holmboe.

1970 klarer Mogens Ellegaard å overbevise dansk musikkliv om at instrumentet fortener ein plass på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium. Hans renommé har nådd langt utover Danmark og Norden, og etter kvart tiltrekker han seg elevar frå mange andre land som vil lære det nye repertoaret og som er fascinert av ideane hans. Desse reiser i sin tur heim og får nye komponistar til å skrive og får instrumentet inn på studieplanane i sine respektive heimland.

Mogens Ellegaard fekk 25 år på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium før han gjekk alt for tidleg bort i 1995. I tillegg bygde han opp ein akkordeonklasse i Graz i Østerrike.

Når trekkpelet/akkordeonet har fått sin naturlege plass innanfor det etablerte musikklivet og utdanningssystemet, er det naturlegvis resultatet av mange forhold og manges innsats. Men innsatsen til Mogens Ellegaard framstår som avgjerande, og det finst knapt nokon skandinavisk musikal som har hatt ein internasjonalt så framstående posisjon innafor sitt instrumentalmiljø som Mogens Ellegaard .

Jon Faukstad

Frode Haltli (b. 1975, Norway) began playing the accordion at the age of seven. In his early years he won numerous national contests. Haltli studied at the Norwegian State Academy of Music, then at the Royal Danish Music Conservatory in Copenhagen, graduating in 2000.

In 2001 the Norwegian Concert Institute named him Young Soloist Of The Year, he was also placed second in the International Gaudeamus Interpreters Competition 1999 in the Netherlands.

The following years Haltli established himself as an international soloist and chamber musician. He has performed as a soloist with orchestras world-wide and is equally comfortable playing on contemporary music festivals in Warsaw, Witten and Huddersfield as on major jazz, classical and world music festivals. Haltli has established links with several composers, among them Maja Solveig Kjelstrup Ratkje, Bent Sørensen, Rolf Wallin, Atli Ingólfsson, Hans Abrahamsen, Jo Kondo and Sam Hayden.

His debut CD 'Looking on Darkness' was released on the prestigious German record label ECM in 2002. On his 2007 recording 'Passing Images' (ECM), Haltli is joined by trumpeter Arve Henriksen, viola player Garth Knox, and vocalist Maja Solveig Kjelstrup Ratkje, for a selection of lyrical explorations of folk themes couched in the form of contemporary improvised music. He has played regularly with the trio POING, alongside saxophonist Rolf-Erik Nystrøm and double bass player Håkon Thelin. They have commissioned more than 60 works from composers all over the world and recorded several albums.

Frode Haltli has developed several transcultural music projects, and has also played music rooted in Norwegian traditional music, notably with the trio RUSK in which he is teamed with singer Unni Løvlid and violinist Vegar Vårdal. Since the release of the duo album 'Yeraz' on ECM in 2008 Haltli has even toured regularly with saxophonist Trygve Seim.

Frode Haltli teaches accordion at the Norwegian Academy of Music in Oslo.

Frode Haltli (f. 1975) begynte å spille trekkspill som 7-åring. Han vant de neste årene en rekke nasjonale konkurranser. Haltli studerte ved Norges musikkhøgskole, videre ved Det Kgl Danske Musikkonservatorium hvor han ble uteksaminert fra Solistklassen i 2000.

I 2001 ble han kåret til Rikskonsertenes «Årets unge solist», og han mottok andre pris i International Gaudeamus Interpreters Competition 1999 i Nederland.

De påfølgende årene etablerte han seg som internasjonal solist og kammermusiker. Han har vært solist med orkestre over hele verden, og optrådt med samme selvfølgelighet på samtidsfestivaler i Warsawa, Witten og Huddersfield som på internasjonal kammermusikk-, jazz- og folkemusikkfestivaler.

Haltli har samarbeidet med en rekke komponister, blant dem Maja Solveig Kjelstrup Ratkje, Bent Sørensen, Rolf Wallin, Atli Ingólfsson, Hans Abrahamsen, Jo Kondo og Sam Hayden.

Debutalbumet «Looking on Darkness» ble utgitt på ECM i 2002 og mottok Spelemannsprisen i kategorien samtidsmusikk. På «Passing Images» utgitt på ECM i 2007 medvirker også trompetisten Arve Henriksen, bratsjisten Garth Knox og vokalisten Maja Solveig Kjelstrup Ratkje i en lyrisk utforskning av folkemusikk i retninger mot samtidsmusikk og fri improvisasjon. Han spiller jevnlig i trioene POING med saxofonist Rolf-Erik Nystrøm og Håkon Thelin på kontrabass. De har urframført over 60 verker av komponister fra hele verden, og utgitt flere album.

Frode Haltli har vært med på en rekke transkulturelle prosjekter, og spilt mye musikk med utspring i norsk folkemusikk, først og fremst i trioene RUSK med folkesangeren Unni Løvlid og Vegar Vårdal på fele. Siden utgivelsen av «Yeraz» på ECM i 2008 med saxofonisten Trygve Seim, har han også turnert mye med denne duoen.

Frode Haltli underviser i akkordeon ved Norges musikkhøgskole.

Raoul Björkenheim (b. 1956) is a Finnish-American guitarist known mainly for his 'eclectic' improvising in groups such as Krakatau, the Scorch Trio and most recently Blixt. Throughout his professional life he has maintained a keen interest in composing and contemporary music, appearing as a soloist with the Avanti! Chamber Orchestra, Tampere Philharmonic, Finnish Radio Symphony Orchestra and Helsinki Philharmonic, and has written scores for all four. His most successful one to date has been *Situations*, a concerto for violin, electric guitar and orchestra. He is presently completing a suite of solo guitar pieces to be recorded in the spring of 2013.

Raoul Björkenheim (f. 1956) er en finsk-amerikansk gitarist, først og fremst kjent for sine eklektiske/elektriske improvisasjoner i band som Krakatau, Scorch Trio og i den senere tiden Blixt. Gjennom hele sin karriere har han også opprettholdt en særlig interesse for komposisjon og samtidsmusikk, og han har både skrevet for og vært solist med kammerorkesteret Avanti!, Tampere-filharmonien, Finsk radios symfoniorkester og Helsinki-filharmonien. Hans mest spilte verk er *Situations*, en konsert for fiolin, el-gitar og orkester. For tiden fullfører han en suite av solo gitarstykker som skal innspilles våren 2013.

The Norwegian starpercussionist and cimbalist **Hans-Kristian Kjos Sørensen**, is one of very few percussionists that can enjoy an international career. HKKS has released cd's with improvised and notated music in jazz, baroque and classical genres for ECM, BIS and Deutsche Grammophon. He won the Norwegian Grammy Spellemannsprisen for his solo-cd 'OPEN'. He travels everywhere with his instruments and has soloed with orchestras like London Philharmonia, Malmø Symphony, The Norwegian and Swedish chamber orchestras. His chamber music partners include Klaus Maria Brandauer, Daniel Hope, Martin Frøst, Bugge Wesseltoft, Georg Nigl, Grete Pedersen, Ole Edvard Antonsen, Misha Alperin and Jean Pierre Drouet. HKKS studied in Oslo, Banff in Canada and in Versailles, France, and he has won numerous prizes, including in CIEM, Geneva.

Norges fremste slagverker og cimbalist **Hans-Kristian Kjos Sørensen**, er en av få slagverkere som har skapt seg en internasjonal karriere. HKKS har gitt ut plater med både improvisert og notert musikk innen klassisk, barokk og jazz på ECM, BIS, Deutsche Grammophon, Simax og Aurora. Han vant Spellemannsprisen for sin solo-cd «OPEN». Han reiser verden rundt med sine instrumenter og har vært solist med orkestre som London Philharmonia, Malmø Symfoniorkester, Norske og Svenske Kammerorkester og Det Norske Solistkor. Av hans kammermusikkpartnere teller bl.a. Klaus Maria Brandauer, Daniel Hope, Martin Frøst, Bugge Wesseltoft, Georg Nigl, Grete Pedersen, Ole Edvard Antonsen, Misha Alperin og Jean Pierre Drouet. Sørensen er utdannet i Oslo, Banff i Canada & Versailles i Frankrike og har vunnet flere priser bl.a. i CIEM konkurransen i Geneve.

When **Christian Eggen** in 1981 began his conducting career as leader of the Ny Musikk Ensemble, he had already established a highly successful career as a pianist in Norway and abroad. He made his international breakthrough as a conductor during the World Music Days in 1990 and he rapidly became one of the Nordic countries most prominent conductors, especially favoured for his performances of contemporary music. In 1993 he became artistic director of Oslo Sinfonietta, and since 1988 he has been conductor of the Cikada ensemble.

Christian Eggen collaborates with leading contemporary music ensembles like musikFabrik (Cologne) and Ensemble InterContemporain (Paris), as well as leading symphony orchestras. His long list of recordings includes such orchestras as the Royal Philharmonic in London.

Eggen has worked closely with a great number of composers, among them Cage, Xenakis, Dillon, Lachenmann, Lutoslawski, Kurtág, Barrett, Tan Dun, Saariaho and Lindberg. Christian Eggen also composes himself, his worklist includes music for film and theatre, chamber music, orchestral works, and electroacoustic compositions and installations.

Principal featured performer at the Bergen International Festival in 1999, he was awarded the Norwegian Music Critics Prize. Eggen has also received the Spellemann prize, the Lindeman prize and the Oslo Bys Kunstnerpris in recognition of his contribution to music in the city of Oslo. In 2005 he and the Cikada group received the Nordic Council Music Prize. In 2007 His Majesty King Harald 5 appointed him Commander of The Royal Norwegian Order of St. Olav.

Christian Eggen startet sin karriere som pianist. Han debuterte 16 år gammel i 1973, og var i en årrekke blant våre fremste pianister før han begynte å dirigere. I 1988 ble han dirigent for ensemblet Cikada, og siden 1993 har han vært kunstnerisk leder for Oslo Sinfonietta. I dag er han en av Nordens mest profilerte dirigenter, med ny musikk som sitt hovedfelt. Han opptrer med verdens ledende orkestre og ensembler for samtidsmusikk, deriblant musikFabrik i Köln og Ensemble Intercontemporain i Paris, og her hjemme er han hyppig gjest i bl.a. Oslo-filharmonien og Kringkastingsorkestret. Listen over CD-innspillinger inkluderer navn som Royal Philharmonic Orchestra (London).

Christian Eggen har samarbeidet nært med en rekke av vår tids største komponister; Cage, Xenakis, Dillon, Lachenmann, Lutoslawski, Kurtag, Barrett, Tan Dun, Saariaho og Lindberg. Christian Eggen er også selv komponist, hans produksjon omfatter teater- og filmmusikk, kammermusikk, orkestermusikk og elektroakustiske installasjoner.

Han har også fått Spellemannprisen, Lindeman-prisen og Oslo Bys Kunstnerpris. Som årets Festspillmusiker i Bergen 1999 mottok han Musikkritikerprisen. I 2005 ble han tildelt Nordisk Råds Musikkpris sammen med Cikada.

I 2007 utnevnte Kong Harald ham til Kommandør av St. Olavs orden.

The Norwegian Radio Orchestra

Founded in 1946, the Norwegian Radio Orchestra is today regarded with a unique combination of respect and affection by its public. A group of 54 musicians, its repertoire is exceptionally wide, ranging from baroque, classical and contemporary to jazz, pop and rock.

The orchestra has enjoyed enormous success over the past years, harvesting critical acclaim. The quality is also to be seen in the recruitment where the orchestra has some of the best young musicians from both Norway and abroad.

In the past years the orchestra has collaborated with international musicians and conductors such as Mario Venzago, Juano Mena, Kees Bakels, Mikail Jurowski, Anna Netrebko, Truls Mørk, Chloë Hanslip, Yo-Yo Ma, Stephen Kovacevich as well as the privilege of performing every year at the Nobel Peace Prize Concert.

From season 2013/14 the Peruvian conductor Miguel Harth-Bedoya takes up the position as Principal Conductor of the Norwegian Radio Orchestra.

Kringkastingsorkestret ble startet i 1946, da NRK ønsket å etablere sitt eget radioorkester. Stammen i orkesteret var musikerne i Bristol-orkesteret ledet av Øivind Bergh, og Bergh ble dirigent også i det nye ensemblet. Han ledet det i en rekke folkekjære programmer fra NRKs Store studio, og la dermed grunnlaget for den populariteten som opp igjennom årene har gjort Kringkastingsorkestret til "Hele Norges orkester". Kringkastingsorkestret er fortsatt til stede når store mediebegivenheter finner sted.

Orkesteret, som fra begynnelsen av besto av allsidige kafé-musikere med evne til å musisere for et hvert formål, er i dag fylt med de beste blant klassiske instrumentalister. Orkesterets musikalske filosofi er likevel den samme: Allsidighet, lekenhet og nysgjerrighet i forhold til *alle* typer musikk, og en uvilje til å dele musikken inn i båser.

Denne filosofien er bare blitt tydeligere med årene, ettersom orkesteret har møtt stadig nye utfordringer i takt med musikkens utvikling. Med sin relativt beskjedne størrelse på 54 musikere er det fortsatt et fleksibelt orkester med et bredt repertoar, fra det symfoniske repertoaret og samtidsmusikken, til pop, rock, jazz og folkemusikk.

Recorded at Store Studio, NRK (Norwegian Broadcasting Corporation)
March 21st - 22nd 2011: Spur (produced by KORK/NRK)
April 9th 2011: Signals
May 16th 2011: Dinosauros, Flashing

Sound engineer: Arne Kristian Dypvik (Spur), Terje Hellem (Signals, Flashing)
Assistant engineers: Elisabeth Sommernes, Per Arne Flø
Produced, mixed and mastered by Geoff Miles at NRK and Rainbow Studios

Liner notes by Ole-Henrik Moe, Jon Faukstad and Frode Haltli
Translations by Brigid McCauley

Cover design by Martin Kvamme

Published by Edition Wilhelm Hansen

Released with support from: Norsk kulturråd, Fond for lyd og bilde, Norsk Komponistforening

© 2012 Frode Haltli
© 2012 Grappa Musikkforlag AS
All trademarks and logos are protected. All rights of the
producer and of the owner of the work reproduced reserved.
Unauthorized copying, hiring, lending, public performance
and broadcasting of this record prohibited.
ISRC: NOFZS1228010-090 · PSC1328 Stereo

Arne Nordheim Complete Works for Accordion

- 1 Spur (1975) for solo accordion and orchestra 26:07
- 2-7 Signals (1968) for accordion, electric guitar and percussion 08:35
- 8 Dinosauros (1971) for accordion and tape 09:42
- 9 Flashing (1986) for solo accordion 10:46

Frode Haltli, accordion

The Norwegian Radio Orchestra · Christian Eggen, conductor
Raoul Björkenheim, electric guitar
Hans-Kristian Kjos Sørensen, percussion

ISRC: NOFZS1228010-090

7033662013289

KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

WWW.SIMAX.NO · SIMAX@GRAPPA.NO
ALL RIGHTS RESERVED GMF

SIMAX
classics

PSC1328
TT 57:39 © 2012 GMF © 2012 FRODE HALTLI